

verbondenheid bestond tussen directie en arbeiders (Philips kan als voorbeeld gelden), kregen daar geen last van, maar in die bedrijven waar men de productie had trachten op te jagen, althans waar sommigen onder de directeuren en het leidinggevend personeel zich bij de arbeiders gehaat hadden gemaakt, rezen moeilijkheden. Wij vermeldden die al toen wij over de mijnen schreven.

Bij de Staatsmijnen was de zuivering wèl mogelijk. De directies lieten zich daarbij adviseren door de eerder genoemde, door hen samengestelde commissies van bijstand. 'De zuivering', aldus het eindverslag van het Militair Gezag, 'is echter niet verlopen zoals men wenste' (talrijke adviezen werden door de directies terzijde gelegd). 'De hogergeplaatste personen bleven hun oude functies bekleden of werden gestaakt met behoud van salaris, brandstoffen enz., terwijl de arbeiders en lagere ambtenaren onmiddellijk ontslagen werden.'¹

Natuurlijk kon men ook in particuliere bedrijven tot zuivering overgaan in dier voege dat werknemers die 'fout' waren geweest, werden ontslagen (NSB'ers konden krachtens een van van den Tempels wetsbesluiten ontslagen worden zonder verlof van het gewestelijk arbeidsbureau). Maar welke organisaties hadden een volslagen 'fout' karakter gedragen en bij welke lag de zaak niet zo simpel? Bij Philips werd door de directie een Commissie van onderzoek ingesteld die onder leiding stond van een hoge Philips-functionaris: ir. Z. Fetter, directeur arbeidszaken. De Commissie nam ca. zeshonderd personeelsleden onder de loupe. In beginsel werden allen die lid waren geweest van een 'foute' organisatie, alsmede de 'Moffenmeiden', ontslagen, maar zij die alleen maar lid waren geweest van het Nederlands Arbeidsfront of van de Technische Noodhulp dan wel vrijwillig hun arbeidsdienstplicht hadden vervuld, werden geval voor geval bekeken. In een van de eerste vergaderingen van deze commissie werd voorts besloten, geen consequenties te verbinden aan het lidmaatschap van Arnold Meijers Nationaal Front. In diezelfde vergadering werd ook 'de vraag gesteld', aldus het verslag, 'welk standpunt ingenomen dient te worden wanneer bij de commissie klachten tegen leden van het Directorium mochten worden gemaakt. De voorzitter' (een van de directeuren dus) 'zegt, van de veronderstelling uit te gaan dat de directie er de voorkeur aan zal geven, dergelijke gevallen zelf te behandelen.'²

¹ *Overzicht MG*, p. 115. ² N.V. Philips: 'Beknopt verslag van de vergaderingen der Commissie van Onderzoek op 5 en 6 oktober 1944', p. 4 (MG, Staf, Sectie I, groep 11, doos 25, no. 11 000).